

თეატრი სხოვნება

ათეატრულ სალიტერატურულ აქტინალი

№ 15.—1914.

ქზიზა, 15 იზვინი.

Handwritten notes in red ink, including the number 981.

მგოსანი კ. შაყაშვილი (მის ლექსების გამოცემის გამო)

- 1) პირველი ნაბიჯი, შეთაურა
- 2) სრულიად საქართველოს სცენის მოღვაწეთა პირველი ყროლობა
- 3) ქება გაზაფხულისა, ჯეო ქაჩუაშვილი
- 4) ქართული პლასტიკური ხელოვნება, მხატვარ მისე თაძისა
- 5) ს მელიტონ გობერიანი, ა — ისა
- 6) ამშობლო სტირის... ლექსი გ. ფონიძისა
- 7) გ. მუმლაძის მიერ ოზურგეთის ახალ თეატრის გახსნაზე წარმოთქმული სიტყვა 1 თბილისში.
- 8) იმერული სცენა, ზღ. კარიშვილისა
- 9) გამომტაცეს, გამიფრინეს... ლექსი ასისა
- 10) მუსიკა და ქართველი მუსიკოსნი, ა. შარადაძისა
- 11) აპრილი და მაისი, ლექსი ა. გრამაშვილისა
- 12) „იასონის ოინები“, ვოდვეილი 2 სურათად, ივ. ვაგართაძისა
- 13) სქესობრივი ცხოვრება და ხელოვნება, ლ. ცაგარელისა
- 14) ქართველ მწერალობა წერილები, სოფ. შგვლაძისა
- 15) ხონის სათეატრო საქმეები, თეზესისა
- 16) სამტრედიის წარმოდგენები, ს. კიკაჩიაშვილისა
- 17) თეატრი საბურთალოზე, საბურთალოელისა
- 18) წვრილი ამბები
- 19) კოტე მესხის ძეგლის ფონდის გასაძლიერებლად

ვგროვებთ ყოველგვარ მასალას, ქართულ თეატრის მუზეუმისათვის გამოსადგეს; ამიტომ ესთხოვთ ყველას, ვისაც მოეპოება ძველი თუ ბოლონდელი აფიშა, პროგრამა, მსახიობთა, დრამატურგთა, სასცენო მოღვაწეთა, მუსიკოსთა, მხატვარ-მოქანდაკეთა სურათები, ჯგუფობრივ ანუ ცალკე გადაღებული, ნახატები, ხელნაწერები (ძველი დროისა—გარდაცვალებულთა), თავისი სახელ-გვარის წარწერით გამოგზავნონ (თფილსი, გრუზინსკი თეატრ. რედ. „Театри да Цховреба“—Иосифу Имедашвили). მოგროვილი მასალა შესაფერი წესრიგით და ნომრით დაცულ იქნება განსაკუთრებულ, უშიშარ ადგილას, ქართულ თეატრში.

რედაქცია „თეატრი და ცხოვრება“

აგენციებისა და კომპერატივების ხელმძღვანელთა საყურადღებოთ დაიბედა ახალი ოთხმთქმელებიანი პიესა

◆ სოფლის მასწავლებელი ◆

(სცენები კოპოპერაციის განვითარებიდან)

„თეატრი და კოპოერაციის“ დამატებით ეს წიგნი ღირს ყდით 7 შაური, მაგრამ 20 ივნისამდე იმართება ხელის მოწერა და ხელის მომწერნი მიიღებენ მას ყდით მხოლოდ ერთ აბაჯათ.

მოგწოდებთ კოპოერაციების ხელმძღვანელებსა, ჟურნალ-გაზეთების აგენტებსა, სოფლის მასწავლებლებსა და მღვდლებს დაიბარონ საციტანციო წიგნაკები ხელის მოწერის მისაღებად. ეს იქნება საუკეთესო ფორმა დახმარების საკოპერაციო ლიტერატურის გამოცემა—გავრცელებაში.

მისამართი წერილებისა და ფულისთვის: კუთაისი, რედაქცია „Коперация“, почт. ящ. № 68.

„კოპოერაციის“ რედაქცია

ქართული თეატრი
დასაწყისი საღამოს 8¹/₂ ს. ადგილების ფასი ჩვეულებრივია ბილეთები იყიდება კასაში

დღეს, კვირას, 15 ივნისს შალვა დადიანის თაოსნობით წარმოდგენილი იქნება პირველად თბილისის სცენაზე ნინო ნაკაშიძის პიესა

დრამა 4 მოქ. მონაწილეობენ: ქ-ნი 7 სურათად ანდრონიკაშვილი ელო, ლევანე ო., დოდბერიძე ო. ბ-ნი: დადიანი, კობიშვილი, მურუსიძე, ურუშაძე, ხონელი. სალიანგო სახანავებში—სახალხო თეატრის სცენის მოყვარენი და გურული მომღერლები. ◆ პიესის აღსრულების დროს გურული კილო არ იქნება დაცული

ხარფუსის საზოგადო კლუბი

29 მაისიდან გადავიდა საზაფხულო სადგომში, მიხილოვის პროსპექტზე, ხელნატოგრაფ „აბოლოს“ გვერდზე, № 131, ინჟინერ ბარტის ბაღში.

დღეს, კვირას, 15 ივნისს

სინემატოგრაფი, მუსიკა და სეპკა

სტუმრები კლუბში შესასვლელად იხდიან 25 კ. დასაწყისი საღამოს 8¹/₂ საათზე. ქალები და სტუნტები შესვლის ფასს არ იხდიან კლუბი ვრცელი და ყოველმხრივ მოწყობილი ბაღი შეიძლება გაიცეს სხვადასხვა საქველმოქმედო მიზნით გამართულ სერნობათათვის.

პირველი ნაბიჯი. აღგვისრულდა დიდი ხნის ნატვრა, შტინგრა ურწმუნოების კედელი, გაღზვა გულციობის ყინული,—

შესდგა სრულიად საქართველოს სცემის მოღვაწეთა პირველი ყრილობა...

8 ივნისი, გასული კვირა, ერთდღებულ დღედ დარჩება ქართული სასცენო ხელოვნებისა და ჩვენის საზოგადოებრივ გათვითცნობიერების ისტორიაში...

გულის ფანქვლით მოველოდით ყრილობის გახსნას,—მრავალ ურწმუნოთაგან გულგატეხილი ეკვით უყურებდით ჩვენს თავს, თითქოს ვილაცი და რაღაცის გვერიდებოდა, გვრცხვენოდა. ხმის ამოდებასაც კი ვერა ვზედავდით, ჩვენი პირველი სიტყვა თითქო სადღესასწაულო არ იყო, ზხუნიშო, მაღალ ფარდინი, მაგრამ გულწრფელობით, საქმის სიყვარულით კი გამთბარი...

დაიწყო სხდომები, ამეტყველდა ენა, ქართულმა მკვერამეტყველებამ ფრთა გაშალა და ურწმუნო თომანიცი დაარწმუნა, რომ ქართული სცენის მუშაი გაზრდილა, გათვითცნობიერებულა, რომ ქართულ სცენას მრავალი საქირბორტო კითხვა აქვს, ბევრი რამ მოსავარებელ-გასარკვევი და დღეის შემდეგ შეუძლებელია ძველებურად ცხოვრება,—საქირა განახლება, აღორძინება, წინსვლა...

ჩვენის ქვეყნის სხვადასხვა კუთხის წარმომადგენელნი, სხვადასხვა რწმენა-მიმართულების მოკამათენი, ისეთის სასოებით და სიყვარულით ეპრობოდენ აღძრულ საკითხს, რომ მსგავსი არსად შევსწრებივართ...

პართლაც რომ ხელოვნების ტაძარია ის

წლიურად 5 მ., ნახევარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება ღირს საზ. კანტორაში და იოსებ იმედაშვილთან (სოლომანი“-ს სტამბაში). მისამართი:

თფილს, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“
Ioc. იმედაშვილი.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერები საკირბოებისამებრ შესწორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება შუადღის 10—2 ს. და საღ. 6—7 ს. ტელეფონი № 15-41.

უდიდესი, უწმიდესი სამსხვერპლო, სადაც კაცთა გულნი ერთდებან, რა მიმართულებისაც უნდა იყვნენ, სული სპეტაკდება, შენ-ჩემობისაგან ირკვევა და ყოველი მსმენელ—მაყურებელ—მონაწილე ერთის ხმით ამოიძახებს: მე—ადამიანი ვარ!.. ძირს სულიერი ბორკილები, თავისუფალ რწმენის შემბორკილები...

ყრილობა დაიწყო საგულისხმო სიტყვამილოცვებით, სხდომები—ფრთად შინაარსიანი მოხსენებებით, კამათი—დინჯი, დარბაისლური, ცოდნის ნათელით მისილი პაექრობით...

ვიმეორებთ, ასეთი დინჯი, საქმიანი, სიყვარულით გამთბარი სხდომები ჩვენ მეორე არსად გვინახავს...

სხდომებს დაესწრო პირველად 175 წევრი, მეორედ—195, მესამედ—223 და მეტრ... ასე თანდათან მატულობდა მონაწილე წევრთა რიცხვი... კამათი განსაკუთრებით სამშობლო ერთ სწარმოებდა...

სხდომებზე ბევრი საგულისხმო საკითხი აღძრა: ქართული თეატრის დაფუძნების დღედ 1850 წ. 2 იანვარი არ უნდა მივიჩნიოთ, არამედ 1790—91 წ., როდესაც გაიმართა პირველი ქართული წარმოდგენა, რითაც ქართული კულტურის ისტორიას უფრო შორს ვადვიტანთო, რეპერტუარი (ეროვნულ-იდეური, მასთან მხატვრული, როგორც ჩვენც არა ერთ გზის ვითქვამს და კლასიკური), დრამატურგთა კავშირი (სასურველია დაარსდეს), სამშობლო ენის სიფაქიხისი დაცვა, დრამატ. საზოგადოებთა შეკავშირება და სხ., მაგრამ ყველას აქ არ ჩამოვთვლით და ვიტყვით მხოლოდ, რომ პირველი ნაბიჯი დიდებული საქმისა უკვე გადიდა და ახლა ისა დაგვრჩენია, შემდეგი ნაბიჯები წინ, წინ ვადავსდგათ...

ღრმად უნდა გვწამდეს, რომ ჩვენი სამშობლო დღევანდელ ქაოტიურ მდგომარეობას მხოლოდ სამშობლო სცენის, მუსიკისა და, საზოგადოდ, ხელოვნების აღყვავებით დაახწევს. იმედი ვიქონიოთ, იმედი, რომ ხელოვნების მსახურნი თუ დღემდე დაქსაქსულნი იყვნენ, მასთან ჩვენი ერთი დაქსაქსულია, დღეის ამის შემდეგ შევერთდებით სცენის — ხელოვნების — ირგვლივ და ერთად ვიმუშავეთ ჩვენის ქვეყნის საკეთილდღეოდ. ჩვენ როდი გვეფერობს ერთმა ალთას, მეორემ ბალთას გავიწიოთ და

ოცნებაში გამოხატულ ბუნდოვან ცნებათა ტრფიალში დღევანდელ საქირ-ბოროტო საკითხებს გვერდი ავუხვიოთ...

სიყვარული, ღრმა სიყვარული გამოვიჩინოთ უკვე სიყვარულით დაწყებული საქმისადმი, ვიმუშაოთ და არაფერი გავვიჭირებთ...

„გაღდეს გახერტეს წვეთი, თუ შედამ ერთ ადგაღს დაქდინება!“

პირველი ნაბიჯი გადიდგა — გაუმარჯოს მის წინმსვლელობას...

სრულიად საქართველოს სცენის მოღვაწეთა პირ ელი ყრილობა

პირველი დღე

კვირას, 8 ივნისს, 1914 წელს გაიხსნა სრულიად საქართველოს სცენის მოღვაწეთა პირველი ყრილობა.

დღიდანვე ქართულ თეატრის ფოიეში მრავალმა დეპუტატმა მოიყარა თავი.

პროვინციიდან სცენის მოღვაწენი და მსახიობნი ბევრია ჩამოსული ყრილობაზე დასასწრებლად. ყველა მოუთმენლად მოეღის კრების დაწყებას.

12¹/₂ საათზე გაიხსნა ზარი და ქართულ თეატრის დარბაზი ივსება ხალხით. სცენაზე არიან მომწყობ კომისიის წევრნი და ქართ. დრამ. საზოგადოების გამგეობის თავმჯდომარე, რომელიც ხსნის ყრილობასა და დამსწრეთ მიმართავს სიტყვით, რომელშიაც აღნიშნავს დიდი ისტორიულ მნიშვნელობას სცენის მოღვაწეთა ყრილობისას. შემდეგ სიტყვა დაეთმობა ყრილობის მომწყობ კომისიის თავმჯდომარეს, ბ. ავალიშვილს. მოკლე სიტყვის შემდეგ, ბ. ავალიშვილმა დასახელა პრეზიდენტის კანდიდატები: საპატიაო თავმჯდომარედ — მსკოვანი მგოსანი აკაკი წერეთელი, რომელსაც ეგზავნება შესაფერისი დეპუტა; ყრილობის თავმჯდომარედ: გიორგი მიხეილის ძე ლასხიშვილი, თავმჯდომარის ამხანაგებად: ვლად. ალექსი-მესხიშვილი, ალექსანდრე მიხეილის ძე კრინიკი, თავ. იოსებ ალ. ბარათაშვილი. დასახელებულმა კანდიდატმა ნიკ. ქართველიშვილმა ავადმყოფობისა გამო უარი განაცხადა და მის ნაცვლად

არჩეულ იქმნა თავ. კიტა აბაშიძე. მდივანთა კოლეგიაში: კონსტ. ანდრონიკაშვილი, შალვა დადიანი, იოსებ რომანიშვილი, იოსებ იმედაშვილი, სიაო ქანტურიშვილი და პოლ. ირეთელი. ყველა ზემო აღნიშნული პირნი ამორჩეულ იქმნენ. თავმჯდომარემ, ლასხიშვილმა წარმოსთქვა სიტყვა და უსურვა ყრილობას ნაყოფიერი მუშაობა. შემდეგ დაიწყო მილოცვები. ყრილობას მიულოცეს:

„თეატრი და ცხოვრების“ რედაქციისაგან იოსებ იმედაშვილი, „სახალხო ფურცლისა“ და სიტყვა-კახულ მწერლობის საზოგადოების სახელით სანდრო შანშიაშვილი, „ზაკავას-სკია რეჩის“ წარმომადგენელმა დიმი. დუმბაძემ, ხარკოვის უნივერსიტეტთან არსებულ ქართველთა სათვისტომოს წარმომადგენელმა მუმუ-ლაიამ, მოსკოვის ქართ. საზოგადოების წარმომადგენელმა დ. არაყიშვილმა, ქიათურის დრამ. საზოგად. გამგეობის წარმომადგენელმა ბ. ლევაშვილმა, ქიათურის დრამ. წრის წარმომადგენელმა ბ. ი. ვარაზაშვილმა, „ახალი კლუბის“ სახელით კ. ანდრონიკაშვილმა, საგარეჯოს დრამ. წრის სახელით სოფრომ ტარუაშვილმა, ქიათ. შავიქვის მრეწველთა საბჭოსაგან თ. კიტა აბაშიძემ. წაკითხულ იქმნა მოსალოცი დეპუტები: ქართლ-კახეთის თავ. აზნაურობისა, თავ. კონსტ. ერისთავისა, ქართველ მსახიობთაგან, ა. პურადაშვილისაგან, სოხუმის ქართ. წრისაგან, ხონის დრამ. წრისაგან, ზარდალიშვილისა, გრიშაშვილისა და მუმლაძისაგან, დავითაშვილისა და ახელედინისაგან და სხვა.

პირველი მსახიობქალი ბარბარე ავალიშვილისა
ქართულ სცენას მოდგაწეთა ურდობის გამო

ხაშურის დრამ. წრისა და „ბათუმის ვახეთი-საგან“ ყრილობას მიულოცა კ. ნ. სიხარულძემ.

პრეზიდენტმა შეიმუშავა გეგმა მოქმედებისა და გამოუცხადა ყრილობას, რომ საკიროსა სპეციალური კომისია საპროფესიონალო საკითხთა გასარკვევად, კომისიაში არჩეულ იქმნენ კოოპტაციის უფლებით: გუნია, გოცირიძე, დანიანი, ვლ. მესხიშვილი, ნუცუბიძე, წუწუნავა და აგრეთვე თითო წარმომადგენელი ყველა დრამ. საზოგადოებათა, წრეთა და ჯგუფთა. ამ კომისიის თავმჯდომარედ დანიანი თბილ. ქართ. დრამ. საზოგადოების გამგეობის წარმომადგენელი ი. გედევანიშვილი. სპეციალური კომისია მუშაობს დღისით, ყრილობის სხდომები-კი—საღამოობით. სხდომა გადაიდო ორ-შაბათს, 9 ივნისის, 7 საათისათვის*).

*) ყრილობის წევრნი მთელი კვირის განმავლობაში ყოველ დღე მუშაობდნენ და შესაფერი დადგენილებანიც შეიმუშავეს. ზოგიერთ მათგანს შემდეგ დაებეჭდათ.

რედ.

ქება გაზაფხულისა

— გამარჯობა!.. გამარჯობა, გაზაფხულო!!
აჰა, შენი პირველი გამოხედვა.—იგი მცენარეთ აკოკრებს!.. აჰა, შენი ბუნება!.. იგი ქალწულობის წიაღისებრ უმანკოა და უცოდველი!! აჰა, ჰაერიცა!.. იგი სუნთქვას შენი მსუბუქი და წმინდა!..

— გამარჯობა!!

უიანკო ხარ, ვით უსასკო ასული! ბაგენი შენნი—მიხაკის წითელი ფოთოლნი, და დაწვნი შენნი—გასაშლელ ვარდის მკრთობარებანი!.. კბილნი შენნი—შროშანის ძივები, და თვალნი შენნი—უჩინარი ვნება!..

ჯერ უმტვენაო მკერდი შენი და სწორი, ვით ზედაპირი დილის წყნარი ზღვისა, რომელიც დუღილის ზვირთების, ვნების მთების, მოლოდინშია და მუცელი შენი შეუქმრველი კვირტი, სიმწრისა და სიტკობების უცოდინარი!

— მოვედ!.. მოვედ, მშვენიერო და სატროფო, რათა გიხილო საესებით და შეგიყვარო, რამეთუ ცხოვრება ხარ!

— მოვედ!.. მოვედ, მშვენიერო და სატროფო, რათა გეამბორო და გავიხარო, რამეთუ ცხოვრება ხარ და მსურხარ!

* * *

— აჰა, მოსულხარ, დასაკებელი, აღესილი!

ვით გაშლილი ვარდი ყნოსვად, ისე დაწვნი შენნი კოცნად მიწვევენ!.. თვალნი შენნი ვნების ცეცხლს მაფრქვევენ, და სურვილი შენი ცხადია!

შენი მკერდის ზღვის ზედაპირი მთებს გაუპია, შენის სრულისაკობის ძუძუთ, რომელნიც ქარავსლანი არიან ნეტარების, და ტანი შენი—სიყვარულის ღვინის შადრევანი!

— აჰა, მე—ქარავსლასა თანა შენსა, რამეთუ მუნ სდის მდინარე წარუვალობის, და მსურს ვიხილო წყარო მისი!.. შენის სიყვარულის ღვინის შადრევანს დავეწაფვი მწყურვალნი მისი და დავითვრები, რამეთუ მწყურია სიცოცხლე, და ღვინო შენი—მომნიჭებელი მისი!

— ამბორმყავ და მასეი თაფლი შენის პირისა!.. ამბორმყავ და შთამბერე სუნთქვა შენის

ნ. ბარველი ა. წერეთლის დ. აწყურელი ქართულ სცენის მთლ ვაწთა ყრბლობის გამო.

მკვრდისა. რამეთუ თაფლი შენი—სტორებაა, და სუნთქვა შენი—უკვდაება!!

* *

ზამთრით ვარ მოწყლულ, და სული ჩემი შფოთვის ცეცხლზე იწვის, რამეთუ ვისმინე ხმა სიკვდილისა ამ ზამთარ და ვიგრძენი, ვითარ შემეხო ფრთე უკუნეთის!!

— სასო ჩემი — შენი ამბორი! სიცოცხლე ჩემი—შენი ღვინო, და სუნთქვა შენი—უკვდაება ჩემი!!

— აჰა, მასმინე ხმა შენი, სატრფოო და მშვენიერო!.. მასმინე ხმა შენი და აღმოწლე სმენისაგან ჩემისა ხმა იგი სიკვდილის, რამეთუ არ დამკვიდრებულა სიბრძნე სულსა შინა ჩემსა და შიში მიპყრობს მე!

— ხმა შენი—სამო, ტკილ და სასურველი!.. ხმა სიკვდილისა—საშინელ და ტყვედმქნელი!

* *

.. მე—წყლული ტანსა შენსა ზედა. და სიმჰქნარე ვაზაფხულობისა შენის! მე — კერძობა გარეშე შენის მთლიანობისა!.. მე — კვენსა და ყვირილი გარეშე შენის სიმფონისა! რამეთუ სიკვდილი მახლავს მე და სახე ჩემი აულორძინებლად წარმავალია!

— სახე შენი—მრავლობა და უკვდაება!.. სახე შენი—მსოფლიო და უსამანობა!

— შეგიყვარე შენ, რამეთუ სრულება ხარ, და სულსა ჩემსა სწყურხარ!

— მოვედ და ამბორაყვ!.. მოვედ და შემიყვარე!.. რამეთუ ამბორი შენი—დათურგენაა სიკვდილის, და სიყვარული შენი—ხსნა ჩემი!!

* *

— აჰა, ტკბილია თაფლი შენის პირისა!.. მათრობელია ღვინო შენის ტანისა, და გამკურნებელი — შადრევანი სიცოცხლის ეშისა შენის!!

ლეო ქიაჩელი

ქართული პლასტიკური ხელოვნება

ქართულ პლასტიკურ ხელოვნებაზე რომ მთლიანი, ყოველმხრივი დასაბუთებული აზრი გამოირკვეს მომავლის გასათვალისწინებლად, საჭიროა დიდი ცოდნა და უფრო გრძნობა უგულითადეს ეროვნულ მოტივებისა. საკმარისი ცოდნა არავის გვაქვს ჯერჯერობით, მაგრამ ეს, როგორც ეტყობა, მოხერხდება ორსამ უანგარო მოღვაწეთაგან მუზეუმის დახმარებით.

რაც შეეხება გძმანას, რომელიც პირველი საფუძველია პლასტიკურ ხელოვნებისა, მიტოვებულია უყურადღებოდ. რომ ქართველთ პლასტიკური ხელოვნება ქართული იყვის და ქართული მოტივები აცოცხლებდნ ქართველ ერს, საჭიროა ერთი თაობა მეორეს შეუჩერებელიე გადასცემდეს, თვისი წვლილის შეტანით, უკვდავ მოტივებად განხორციელებულს; ერის საუკუნოებით შეკოწიწებულ გრძნობა-ემოციებს. ეს კი სრულიად დანგრეულ-დაწყვეტილია ჩვენში გარეშე პოლიტიკურ მიზეზებით, როგორც ამ ორმოცი წლის წინეთ და უფრო ჩვენის გაუფთხილებლობით და შეუგნებლობით. ძალიან საშინელი დროა ქართულ პლასტიკურ ხელოვნებისათვის. შორს წარსულში მოსჩანს უმაღლესი ნიჭი ხელოვნებაში ქართველი ერისა. ამას მოწმობენ ჩვენის ეკლესიების ფრესკები და ეკლესიათ ხუროთმოძღვრება, მაგრამ ეს ისე შორს არის და ისე დიდებული, რომ შეიძლება ამ გარემოებათ სიკვდილი არგუნოს თანამედროვე ხელოვნებას. არამ თუ ახლო წარსულშია გადმოგვცა ქართულ პლასტიკურ ხელოვნების სკოლა კარგი ან ცუდი, სრულიად არაფერი: მეოცე საუკუნეში ვართ, სდულს ხელოვნება, ეკლესიან სხვადასხვა ერნი ერთმანეთს თვის თემოყვარებას, თვის ნიჭს ხელოვნებით ამცნობენ ქვეყანას; კვლევა-ძიება ზოგისთვის ტრაგიკულად თავდება, ზოგს მთელი კაცობრიობა გვირგვინით ამკობს; ომი დაუნდობელი და შეუჩერებელი და ქართველ ერს-კი ასეთი კითხვა დაუყენა გარემოებამ: გასურს სიცოცხლე, ორგანიულად მთლიანი განვითარება და ღირსეული ადგილი კაცობრიობაში?—

მოსმინე შემდეგი...

მსატყარო მოხე თოიძე

† მელ. გობეჩია

ბარკოვის საკატორგო ციხეში გარდაიცვალა პოლიტიკური პატიმარი მელიტონ გობეჩია...

სიცოცხლეში თიუქმის ვერცხი ვამჩნევდით, ახლა ვგრძნობთ, რა სათვალწინა მუშაკთაგანი დააკლდა ჩვენის ქვეყნის საერთო ყანას...

მელიტონი დაიბადა ზუგდიდს, სამეგრელოში, 188 წ. საოსტატო სემინარიაში სწავლის დამთავრების შემდეგ „წ. კ. ს.“ გამარეთის სასწავლებელში მასწავლებლობდა, ამავე დროს მწერლობდა კიდევ და პირველი ლექსთა კრებული — „ჰანგები“ — დაბეჭდა 15—17 წლის წინად. მუშაობდა დროგამოშვებით, გამოცემებში, ერთხანად გაზეთსაც აწარმოებდა, მაგრამ იგი უმთავრესად ცნობილი იყო ვითარცა ხალხში მომქმედი. მონაწილეობას იღებდა განმანათავისუფლებელ მოძრაობაში და რეაქციის გაძლიერების ხანს ევროპას განივლტო. ზედმან 1910 წ. შემახვედრა მეტეხის ციხეში — საერთო საკანში, სადაც დრებით ვისხედით. პატიმართა შორის ბევრი იყო სულიერად დაცემული, რწმენა-გამჭრალი. განსვენებული ამ ბანაკს არ ეკუთვნოდა: გულუბრყვილო, ალაღვულა, რწმენა-მოსილი, უკეთესის მოიხედდ, ბარბუთაც არ იჩნევედა ტყვეობას და, მასხავს, ხუთი-ექვსი ლექსიაც წაიკითხა ესთეტიკის შესახებ. კერძო საკნებში რომ გადაგვიყვანეს, არც იქ მტონარობდა: კითხულობდა, სწერდა, პატიმართ (მსურველთ) ფრანგულს ენას ასწავლიდა...

საბრალმდებლო ოქმი რომ ჩააბარეს, რომლითაც 4—8 წლის კატორგა მოელოდა, ვითომც არაფერიო, გაიღიმა. ოქმში, სხვათა შორის, მელიტონისავე უბის წიგნიდან მოყვანილი იყო ისეთი ადგილი: „ძვირფასო სამშობლოვ, ვგრძნობ ჩემს მოუშადებლობას... ამიტომ დროებით

გშორდები და მივალ უცხო ქვეყანას, რათა შესაფერი ცოდნით აღვიჭურვო, რომ შემდეგ დაებრუნდე და უფრო ნაყოფიერად გემსახურო...“ ასეც იყო, მელიტონი ნივთიერად დიდით შევწროვებული, პარიზში — სობობნაში სწავლობდა, განსაკუთრებით ლიტერატურას, სამოღვაწეოდ ემზადებოდა. ციხეში ვილაცამ უსაყვედურა — სამშვიდობოს გასული, შინ რაღას მობობდი, არ იცოდა, რომ აქ ბორკილები დაგხვდებოდა... მელიტონმა ცოცხალი გამომტყველებით და სასოებით მიუგო: „სამშობლო ტპილია, და მისთვის ბორკილების ტარებაც სანეტაროო“.

მალე ქუთაისის ციხეში გადაიყვანეს, ზუგდიდის რესპუბლიკაში მონაწილეობა დაუმტკიცეს, კატორგა მიუსაჯეს, გაგზავნეს და ახლა, როგორც ვუწუთ, სამუდამოდ დაეკარგა ჩვენს ქვეყანას, ჯერ კიდევ სრულიად ახალგაზდა, მხნე, სამშობლო ქვეყნისადმი ღრმა სიყვარულით გამსჭვალული, პატიოსანი, უანგარო და ერთგული მუშაკი...

მელიტონის ნაწერები, უმეტესად ლექსები, ორიგინალური და ნათარგმნი, ჟურნალ-გაზეთებშია გაბნეული...

დაუფიწყარი იქნება ხსოვნა მელიტონისა მის მეგობართა შორის... სამშობლო მადლობით მოიხსენიებს მას, ვინც მშობელ ქვეყანას მადლიანად ემსახურებოდა.

სამშობლო სვირის...

(მ. გობეჩიას ხსოვნას)

კოლხიდის დედა დალალებს იწეწს, კოლხეთში ისმის გოდება ნელი, ცაც მოზინდულა, ღამის დანთბიოს ბოღმა-ვარამი უკანასკნელი!..

... და კვლავ განისმის გლოვა-ტირილი, შავ ნისლ-ბურუსსა მოუცვავს მთანი; სისინებს ქარი და გულსაკლავად სიკვდილის ჰანგებს ჰყვის ყორანი! სამშობლო სტირის, სამშობლო ცრემლობს, რადგან ჩაქრა წილში ბინდი. სამშობლო სტირის... და შენც, ფანდურო, გლოვის ჰანგებზე ამოქვითინდი!..

გ. ლეონიძე

ჩ ვ ე ნ ი დ რ ა მ ა ტ უ რ ე ნ ი

ნინო ნაკაშიძე

ბ. კანტურაშვილი

ქართულ სცენის მოღვაწეთა კრილოზის გამო.

გ. მუმლაძის მიერ იმპერატორის ახალ თეატრის გახსნამე წარმოთქმული სიტყვა I თიბათეის

ბატონებო! ღღევანდელი ღღე ოზურგეთისათვის ისტორიულ ღღედ უნდა ჩაითვალოს: ოზურგეთში ღღეს ჩაყარა საფუძველი მუდმივ სცენას. ღღეიდან აღარ გამოივლის ტანჯვა-წამებს ადგილობრივი სცენის მოყვარე, პროფესიონალური მსახიობი წარმოდგენის დროს, რასაც ხშირად განიცდის კაცი სათეატრო დარბაზს მოკლებულ პროვინციაში. ღღეიდან შედარებით აღარც თვით ხელოვნება იქნება, თუ შეიძლება ასე ითქვას, შეურაცხყოფილი. ღღილ, სხვა სახელს ვერ გამოვუქმზნი ისეთ წარმოდგენას, როდესაც ღღეკორაციების ნაცვლად ხალიჩით და ფარდაგებით აქრელბულ კედლებ შორის უხდებოდით თამაში და მაყურებელს უნდა ეგულისხმბა, რომ მოქმედება ოთახში სწარმოებსო. იძულებული იყო მოთამაშე, ასჯერ გაეზომა და ისე გადაედგა ნაბიჯი, რომ მაყურებლებში არ გადავარდნილიყო სცენიდან. კულისებში ისეთი სიეწორვე იყო, რომ ყოველ გამოსვლაზე ამხანაგს უნდა შეკითხებოდა მოთამაშე, ნახე, ზორგი გასერილი არ მქონდეს კედელზე გლასუნით და «სცენაზე» არ შევრცხვეო. რა გაჭურვებას და უხერხულობას განიცდიდენ მაყურებელნი, ეს კარკათ იცის თითოეულმა თქვენგანმა.

ღღეიდან კი ყველა ამგვარი დაბრკოლებანი თავიდან აცილებულია ოზურგეთში ბ.ბ. გოგუტიძისა, ჩიჩუასა და აბაშიძის ინიციატივისა და ენერჯის წყალობით, რისთვისაც მადლობა უნდა ვადვუხადოთ მათ.

მით უფრო მადლობის ღღირსნი არიან ეს

ბატონები, რომ ღღევანდელ პირობებში მხოლოდ და მხოლოდ თეატრილა დაგვრჩენია ქართველებს, სადაც თავისუფლათ გაისმის სამშობლო ენა; სხვაგან ყველგან პირზე კლიტე ვადევს, ან ჩვენდა სამარცხენოთ, ჩვენ თვითონ წყალს ვივუბებთ პირში, თითქო ქართულათ ღღაპარაკის უნარს მოკლებული ვიყოთ და უცხო სიტყვათა ჩართვით ვაქრელებთ და „ვლაშაზებთ“ სამშობლო ენას. ეს ერთადერთი ღღწესებულებაა, სადაც ეროვნული სული ტრიალებ“ და მაყურებელიც ნათლად გრძნობს საკუთარ იარა“ა და ტკივილებს. მაშასადამე, რაღა დაგვრჩენია თეატრის მეტი?! იგი ერთგულ დარაჯად უნდა უღღვს ეროვნული თვითცნობიერების გაღღვიძებას, აღაიანურ გრძნობათ და აზრებს უნდა აფხიზლებდეს კაცში.

ჯერ კიდევ ოცდაათი წლის წინეთ აი რას სწერდა ქართული თეატრის ერთი მიმომხილველი: „რა დარჩენია ქართველს და რას უნდა მოექიდოს იგი თავის ცხოვრების გამოხატველ და გარეგან ნიშანთა შორის.... ამგვარ ადგილად უნდა იყოს, ჩვენის ფიქრით, ქართული თეატრი. ქართული თეატრი უნდა იყოს საღღური ქართული სულისა, ეს ის ადგილი უნდა იყოს, საცა ქართველს შეეძლოს შეისვენოს, დასტკებს მშობლიური სიტყვით, მშობლიური გრძნობით. ამ ადგილს უნდა იყოს მთავროვლი ყოველივე, რაც მის სახეს, მის ხატებას, მის ერევენებას, მის ქართველობას შეადგენს... ამისათვისაც უნდა მიღიოდეს ხალხი თეატრში, რომ იქ იცინოს და იტიროს, მოიღღინოს, მოიწყინოს, განიმსჯელოს მოძმესადმი სიბრალულით და ათრთოდდეს მამულის სიყვარულით“ (,იფრანა“ № 2, 1890 წ.) ვუსურვოთ, რომ არც ოზურგეთის ახალი თეატრი ასცდნოდდეს თავის ნამღღილ მიზანსა და დანიშნულებას და ღღირსეულად ეტარებინოს უკვე გამოღღვიძებული ერის რწმენა და იღღალი.

იბერული სცენა

ისედაც ყურს აკლდა ჩვენს სისონას და როდესაც სოფლის „პოპოშნიკი“ დანიხა თავის ეზოსკენ მომავალი, სულ მოიყრუა თავი... „პოპოშნიკი“ ეზოში შემოვიდა, შესა-

ღამა-სოფლის სასყენო მოღვაწენი

გამომცემს, გამიფრინეს!..

(ვუძღვნი სა-მეს)

ქართლის წარმომადგენელი „სტენის მოღვაწეთა პირველ ყრილობაზე“. დამსახურებული სტენის მოყვარეა. 20 წელიწადზე მეტია ქართულ სტენას ემსახურება, სწერს ქართლიდან რეცენზიებს და ჩვენს დროგამოშვებით გამოცემებში თანამშრომლობს

ნიკო ივანეს ძე სიხარულიძე

სვენებლად ცო ჯა ხანს მუხის ძირში ჩამოჯდა, ჩიბუხი გაიწყო და სანამ სისონას მამასახლისის ბრძანებს გადასცემდა ეგზოკუციის და გადასახადების შესახებ, უბრალო საუბარი დაუწყო:

პოპ. ბეჩა, სისონა, რა უქნია ვინცხას იმ შენ ტყეში. სულ ოუჩეხია ახალი შენი მუხები...

სიხ. ბუზები, ამბა, ნამეტანი ბევრია აღარ მაძინებენ.

პოპ. შე კაცო, ბუზები კი არა, შენ ტყეში მუხები მოუჭრაით.

სიხ. ჰო. მოუჭირა ამბა, სიცხემ მოუჭირა და იმიტომ იკბინებიან.

ზოაზშიცა თავი განება და სხვაზე დაუწყო აღმარაგი.

პოპ. მეიტანე სისონა ვენახის სანერგე? **სიხ.** ამბა! სანაგვეზე უფრო ბარტყობენ!

პოპ. სანაგვეზე კი არა, ვენახზე გეუბნები, სისონა, ვენახზე!

სიხ. ვერ ვნახეო! ქე სად ნახავ, ჯერ მიწაშია და რო გეიზდება, მერე ამოძვრება.

პოპ. აი გამოგაყრუა ჩემმა გამიჩენმა. **სიხ.** გამოყვება; ამბა, ფთებიც გამოყვება.

ზოაზშიცა წამოღდა და ხმა მალდა გამოუცხდა: **პოპ.** სისონა, ხვალ ყრილობა ეკლესიაზე მაცხოვრის ეკლ.....

სიხ. იმე, მაცივებს აბა. რჯულაში დეოლიე და ვერც იმან მიშველა!

პოპ. აი, რჯულიც ამოგივარდა და ჯილაკიც!..

უთხრა და გაშორდა ზოაზშიცა.

პლ. კორიშელი

აღტაცებით შემეყვარდა ერთი ვარდი, შავ-წითელა, მარგალიტი, ტკბილ-ნაზარდი, მაგრამ ერთმა უცხო ხელმა გამომატა, გამიფრინა და ბედკრული გლახ გაემწარდი!..

გამომტაცა, გამიფრინა ჩემი ვარდი, ვარდი ჩემი სოცოცხლისა მეგობარი, ვაჰმე რა ვქნა, რა ვუშველო, სითქვებნო, ჩემი ვარდი შავ-წითელა სად ვპოვნო?..

ბევრი ძვებნე, ბევრი!.. და ვის არა ვკითხე: — შავ-წითელა, ვარდი ხომ არ ნახე? მაგრამ ვარდო, მარგალიტო, შენი სახე არ უნახავთ არ!.. და ვეღარცა მე გნახე!..

აღტაცებით შემეყვარდი, ჩემო ვარდო, შავ-წითელა, მარგალიტო ტკბილ-ნაზარდო მაგრამ ერთმა უცხო ხელმა გაგაფრინა და მით გულში შხამ-ნადეგლი გამიჩინა!..

ია

მუსიკა და ქართული მუსიკონი

(დასასრული იხ. თ. და ც " № 12 და 14)

ქართულ მუსიკაში თვალსაჩინო მღვდელე იყო აგრეთვე განსუქებული ბენაშვილი; მან გარდაკეთა სამშობლიო ქართული გულბა ოთხ ხმასზე; დასწერა მრავალი ქართული ხალხური სიმღერა.

უფრო მხნელ და თვალსაჩინოდ მუშაობს ახალი თაობა. ეს მოგვლენა იმედს უსახავს მუსიკის მომავალზე და იმით, ვისაც ერთი ფეხი სამარეში უდგიათ. ამ თვალსაჩინო მომუშავეთა შორის უნდა ჩათვალდნენ დ. ანაიშვილი, ს. ფაღაშვილი, კ. ფოტხვერაშვილი, ა. ყარაშვილი და სხვანი.

კ. ფოტხვერაშვილზე აღმარაგი შეტია; მისი კონკერტები ვეკლასნ მოუხმენია და ქართული საზოგადოება მას კარგათ იცნოს. მერმისი მისი დიდა, მთელი რუსის განათლებულ საზოგადოებას მოუხმენია ქართული სიმღერა. ამ მხრივ ფოტხვერაშვილი დიდს სამსახურს ქვეა. აქვს დაწერილი მრავალი ხალხური სიმღერა ორკესტრისათვის, სიმ-

კ. ფოტხვერაშვილი

ფინიური ზოგები; სწერს ქართულ ოპერასაც „კერ-
პების დამხობა“.

ვ. ფალიაშვილი

დასწერა ქართული რომანსები, სიმღერების კრებუ-
ლი, გადიღო ოთხ ხმზედ ქართ. წირვის სკვალბ-
ლები, დასწერა ქართული ოპერა; „ახესლამი და
ეთერი“, რომელიც ჩვენ სხობვადიკებს უმეუ მოუს-
მენია.

არა ნაკლებ თვალსაჩინოდ მდ-
ვავითებს ქართ. მუსიკის ბ. დ.
არაუშვილი. სამუსიკო განათ-
ლებას რუსეთში მიიღო, იგი
ითარკება მოსკოვის კონსერვა-
თიულ სხობვადიკების განმდილ
წევრად; ამ სხობვადიკების და-
ვალბობით მან რამდენჯერმე შე-
მოიარა საქართველო და ჩასწერა
აურბეული ქართული სიმღერები.

დ. არაჩიშვილი

გამცემულია ამავე სხობვადიკების სარჯით მისი
ფრად სანტერესო მოხსენებანი ქართულ მუსიკაზე.
მანვე დასწერა ქართული რომანსები, შედგინა ს-
ემსწავლო სიმღერების კრებული სახალხო სკოლე-
ბისათვის. დასწერა აგრეთვე ქართული ოპერა „რუს-
თავკლი“, რომლის მოხმენასაც ქართველი სხობვა-
დობას მოთუშენდად მოკლის.

ა. ყარაშვილი

ადგილს დაიჭერდა გ. ნატრასი, მაგრამ უღმობელმა
სიკვდილმა იგი უდროვით განმასხლმა წუთისო-
ფელს. სამუსიკო განათლებას განსვენებულმა რუსეთ-
ში მიიღო; ერთ ხანად იგი წევრი იყო ქართ. ფი-
ლარმონიულ სხობვ. გამკობისს.

მ. კავცადიე

გ. ნატრადიე

ნ ჯაბადარი

ქართულ მუსიკის ასპარეზზე მუშაობენ აგრეთ-
ვე სულხანიშვილი, ირ. ჯაბადარი, მ. კავცასი, ალ.
კავცასი, ძმ. შარბიძენი.

საკვლეისო კალბობის დარგში თვალსაჩინო
მოღვაწეობდ უნდა ჩითავადნენ ძმ. ვას. და ზოდ.
კარბელაშვილები, მფედ. რაჭ. ხუნდადი.

მღე. ვ. კარბელაშვილის მიერ დადალებულია
ნოტებზე „მურხისის“ და „ცისკრის“ სკვალბობები.

მფედ. ზ. კარბელაშვილს აქვს დაწერილი მოკ-
ლე მიმობილვა ხაკველისო კალბობისს.

მფედ. რ. ხუნდადიეს აქვს გადალებული წირვის
წესი იმერული კილითი.

უოკვლეკვარი ხელფანება ერთ ერთი ღერძა
შროტერსისის, ერთ-ერთი დონისძიება სოციალურის
ურთიერთობისს; ხოლო მუსიკას, რომლის მოქმე-
დობის სფერაც კი უახლოვდება სულის ძვრათა სამფ-
ლობლოს, ესე იგი, იმ სამფლობლოს, სდაც ჩნ-
დება და ისხებას სიმზატა და ახტობატა, უფრო მკ-
ლი და განსაკუთრებული მზაშეხლობას უნდა ჰქონ-
დეს კაცთა სხობვადიკების სხვადანხვა ვკარ და ტო-
მობრივ განსხვავებულ ერთმანეთობისს და კავშირის
დამერებაში, თანაგრძობობისს და სიუვარულის გან-
მტკიცებაში. აურბეული დონისძიება აქვს მუსიკას
ხელთ ზედმოქმედებისათვის, ძლიერად და ფარობად
ხევეს ეს ზედმოქმედება ადამიანის სულის თითოეულ
კერძობასს; შეძლება გენხით კიდეც მუსიკით აღ-
ტაცებულნი, აღძრულნი, დრამად გრძობობათა შეტო-
კებულნი. მამ იმელი გიჭინობათ, რომ შორს არ
არის ის დრო, როცა ქართველი მუსიკოსნი მოუბო-
ვებენ ამ ხელფანებას ჩვენ სამშობლოშიც მოქალა-
ქობრივობასს და შთის მფედანობობით იგი მოქალა-
ცნობრებაში არა როგორც ხელფანება რჩეულიათვისს,
არა როგორც დონისძიება კართობისს და ქიოვისს,
არამედ როგორც ფრად სუურადლებო ელეშენტი
აღზრდისს და სოციალურის ურთიერთობისს, ქართ-
ვული სხლხის სულიერად კარდაქმნისს და ვადასლი-
სებისს.

ო. შარალიძე

სრულიად საქართველოს სენის მოღვაწეთა პირველი ყრილობის პრეზიდიუმი

საპატიო თაემჯდომ.
აკაკი წერეთელი

კრების თაემჯდომარე
გ. მ. ლახსიშვილი

თაემჯდომარის ამხანაგები

კობა აბაშიძე

ვლ. ალექ.-შესხიშვილი

ი ბარათაშვილი

ა. მ. კრინიცი

მ დ ი ე ა ნ თ ა კ ო ლ ე გ ი ა

ნ. ანდრონიკაშვილი

მ. დადიანი

იოს. იმედაშვილი

ს. რომანიშვილი

რიეთელი

ს. კანტურიშვილი

აკრილი და მანისი

(ფაცას ალბომისთვის)

1

ჰო! აპრილში: მზის ყაითნით დაიბლანდა მიწამ კაბა
და მანისში: აგვირისტდა—ყაყაჩო და გულისაბა...

2

კობტა გოგოვ! სულ პირველად მეც აპრილში გაგეცანი
და მანისში უკვე... გიძღვენ ალერსი და კაეშანი...

ი. გრიშაშვილი

„იასონის ოინები“

ვლადიკოვსკი ორ სურათად

(დასაწყისი იხ. „თ. და ც.“ № 13—14)

ივანე. ეს ღმერთმა მიღწეულს ჩემი ქალბატონი მარგალიტა. იმისი წყალობა ნუ მოუშალოს ქრისტე მაცხოვარმა ჩემს საწყალ თავს.

მაქ. (თეიმურაზს) ღმერთმა აცოცხლოს თქვენი მეუღლე. (თეიმურაზი თავს უკრავს და ღვინოს ხშირად სვამს. მაქსიმე ცადაურ ბოთლებს აადებს და გადის)

ივანე. სწორეთ კაი მეუღლე გყავს, ბატონო, რო მთელ კანკასიაში იმისთანა ქალი არ მეგულებს, თქვენმა სიცოცხლემ (რამაღწენამ ხანს სიჩქემა. შემოვა მაქსიმე ღვინოს და წვადით) რომ განახვა, ჩემო მაქსიმე, ამათი მეუღლე, სწორეთ რომ მთელ კანკასიაში იმისთანა ქალი აღარ მოგეწონება, შენმა სიცოცხლემ.

თემი. კაი რამე ქალია ჩემი, ჩემი მარგალიტა, ჰა ივანე!

ივანე. იიმე, ბატონო! (ღვინით სავსე ჭიქას აადებს) ეს ღმერთმა მიცოცხლოს და მიღწეულს ჩემი პატარა ბატონიშვილი ტარიელი. ძველათ რო ტარიელი ყოფილა, იმას გამომავანოს მაცხოვარმა ვაჟკაცობით და ახლავე ეტყობა, რომ სწორეთ კაი რამე ვაჟიკაცი უნდა გამოვიდეს.

მაქ. ღმერთმა აცოცხლოს თქვენი შვილი; იმის ბედნიერებას შეგასწოროთ.

თემი. იიმე... იიმე... ჩემო, ჩემო სვიონ!

ივანე. (უსწორებს) მაქსიმე, ბატონო, მაქსიმე.

თემი. ჰო, ჩემო მაქსიმე! ძ ლუანია ჩემი ტარიელი. პირწავარდნილი მამაჩემია და ჩემმა მტრებმა-კი ხმა დამირბიეს: სხვისიაო, ჰა, სხვისიაო. ის გაიძვრებო, ის გაი...იძვრებო!.. მე უკვეთ არ ვიცი, ჩემია თუ სხვისი? ჩემ მარგალიტას ბუ...ბუზს არ ვაკარებ და სხვა. სხვა კაცი რაჟა მიმეპარებოდა ზედ ჰა, ივანე?

ივანე. რაჟა გეკადრება, ბატონო, რაჟა გეკადრება! (ხელეშის და თავს აქნევს, ღვინოს ხშირათ სვამს და ძაღზე იღუგმება)

მაქ. ერთი კომენდია ვნახე თიატში ამას

წინეთ და სწორეთ იქ იყო მგანაირი ამბავი.

თემი. (დაინტერესებულად) ჰა, ჩემო, ჩემო სვიონ!

ივანე. (უსწორებს) მაქსიმე, ბატონო, მაქსიმე.

თემი. ჰო, ჩემო, ჩემო მაქსიმე, რა ნახე რა თრიატში?

მაქ. თიატში წარმოადგინეს ბატონო, კომენდია „ბებერი ქმარი“, ვითომ ერთმა მოხუცებულმა კაცმა ყმაწვილი ქალი შეირთო, ვაჟი შეეიძინა და მერე ნათლობაში გამოვლანდა რო ვაჟი თურმე სხვისა იყო და ერთი სპორი და სკანდალი ატყდა. სწორეთ ძალუან საციენელი ამბავი იყო, რომ მეტი აღარ შეიძლება.

თემი. იიმე, იიმე, ივანე! ეს, ეს სწორეთ ჩემი სიძის იასონის ოინებია, იასონის ოინები! უნდა, უნდა უსათუოთ მანახო ის თრიატი ჩემო, ჩემო სვიონ!

ივანე. (უსწორებს) მაქსიმე, ბატონო, მაქსიმე! (თავისთვის) გამოგაჩერე ჩემმა გამჩენმა, რითი ვერ დემიხსოვრე ამ ოხრის სახელი ამდენ ხანს! (მაქსიმეს) შე მამაცხოვებულის შვილო, რაზე ატებე, აღარაფერს აღარ შეგვარგებს აწი, სანამ, ის რაღაც ოხერი თრიატრია, არ აჩვენებ.

თემი. სწორეთ უნდა, უნდა მაჩვენო, ჩემო, ჩემო სვიონ!

ივანე. (ზირჯვარს იწერს) იიმე, მაქსიმე, ბატონო, მაქსიმე. (თავისთვის) ბებერი ინდაური დემიხსოვრებდა ამდენხანს ერთი კაცის სახელს და ამას რა ღმერთი უწყრება?

თემი. ჰო, ჩემო, ჩემო მაქსიმე, უნდა, მაჩვენო უსათუოთ!

მაქ. კი ბატონო, ნახებ ვახეთში, როდის არდგენენ კიდ და... (ადგება, წასვლას აპირებს)

ივანე. (ხელს მოკიდებს და სვამს) ჯერ სადღილი გავათაოთ, შე კაცო და მაგას მერეც მოვესწრებით. შენი სადღინძილო იყოს, ჩემო მაქსიმე! მაგიერი პატივისცემა ჩვენც გადავხადებინოს ღმერთმა.

თემი. ღმერთმა, ღმერთმა გადღინძელოს, ჩემო, ჩემო... სვიონ.

ივანე. (თავისთვის) იიმე, გავასივა ღმერთმა და ჩემმა გამჩენმა. (თეიმურაზს) მაქსიმე, ბატონო, მაქსიმე.

თემი. ჰო, ჩემო მაქსიმე! მარა უნდა მაჩვენო უსა...უსათუოთ ის თრიატრი. (მაქსიმე თავს უკრაჯს ორბევს)

ივანე. ერთი ეს მითხარი, ჩემო მაქსიმე, ამდენი ხალხი რო მოდის და მოდის ქალაქში, სტუმრათ მიდიან სადმე, თუ სტუმრობიდან მოდიან?

მაქ. ქალაქში, შე კაცო, დიდძალი ხალხია და ყველა თავთავის საქმეზე მიდის.

ივანე. კაი დაგემართოს! არ გამიკვირდა! ვიფიქრე, თუ სტუმრათ მიდის ამდენი ხალხი, ვინ უნდა გააძლოს ეს ჯარი მეთქი. მარტო საინი და სკამი თქვე შენ! სწორეთ კაი რამეა ქალაქი, მარა ე ფაიტონები რო გარბიან და გამოობიან, ყველაზე უფრო საკვირველი ეს არის, თქვენმა სიცოცხლემ. (ქაქას აძღებს) ეე, ყოვლაშინდა შეგვეწიოს ყველას ერთობით.

მაქ. აღარაფერს მიირთმევთ?

თემი. აჰ, კმარა, ჩემო, ჩემო სვიმონ!

ივანე. მაქსიმეა, ბატონო, მაქსიმე.

თემი. ჰო, ჩემო, ჩემო მაქსიმე, სწორეთ კაი მასპინძელი იყავი და, თუ მეწვევი ჩემს და...სასახლეში, იმისთანა ხბოს კი წამოვაქცევ, რო კა...კამბეჩს ულაპამდეს, (აღებს და ღოჯინზე წამოწება. მაქსიმე ალაგებს და გადის)

ივანე. სწორეთ ძალიან მასპინძელი იყო ჩვენი მაქსიმე და კარგათაც დაღლიეთ, შენმა სიცოცხლემ. (ქაქას მოაშუებს)

თემი. თუ მეწვია, შე ვიცი და მაგის, მაგის პატრიცევამა. იმხელა ხბოს წამოკაგარებ, რომ კამბეჩს ულაპამდეს, ჰა, ივანე! (შემოვა მაქსიმე და ორა გახუთა შემოაქვს)

მაქ. სწორეთ ზეგ ყოფილა, ბატონო, თიატრი ის კომენდია, მე რომ მოგახსენეთ, აგერ არი გამოცხადებული. (გახუთებ უჩვენებს)

თემი. იიმე, იიმე... უსათუოთ უნდა წამიყვანო, ჩემო, ჩემო სვიმონ...

ივანე. (მოახსებს) მაქსიმეა.

თემი. ჩემო მაქსიმე! უსათუოთ უნდა წამიყვანო.

მაქ. ადვილი საქმეა, ბატონო!

თემი. ივანე! აბა გაზეთი წამიკითხე და პატრას თვალს წვატყუებ. (მაქსიმე მომარებით დაჯდება და გახუთს კითხულობს; ქორე გახუთს ივანე აძღებს, დაჯდება და კითხულობს)

ივანე. (კითხვა უძნელდება და აჭახურებს) სა...ხალ...ხო გა...ზე...თი, სახალხო გაზეთი.

თემი. იიმე, იიმე... ჩემო, ჩემო სვიმონ!

ივანე. გაწვევტინებს) შე დალოცვილო, რას ჩააცვიდი ამ სვიმონს? რითი ვერ დეიმახსოვრე აქამდინ, რო ამ პატროსან კაცს მაქსიმე ქვია?

თემი. ჰო, ჩემო მაქსიმე, სწორეთ არ მოველოდი შენგან!

მაქ. (გაფრთხილდა) რას, ბატონო?

თემი. მთელი ქუთეისის გუბერნიაში პირველ აზნაუშვილსა და დიდბულ მამულის-შვილს მიძახიან და სახალხო გაზეთი რო მომიტანე, რაფა, ყაძახის შვილი-კი არავარ.

მაქ. სახელი ქვია ამისთანა, ბატონო, თვარა ყველა ამ გაზეთს კითხულობს.

თემი. იიმე, იიმე, რაფა გეკავადება! ტრაპიზონში არ ცყოფილვარ მართალია, თვარა სახალხოლი და საზანაუროს გარჩევა კი ვიცი.

მაქ. ა ბატონო მეორე გაზეთი. (ივანეს მეორე გახუთს აძღებს)

ივანე. (კითხულობს) ა...ხა...ლი გა...ზე...თი წე...ლი...წა...დი პირ...ველი. (აუხს) მერე ციფირებია, ბატონო... (განაგრძობს) და მა...ისი (ის თვე უნდა წაიკითხოს, რა თუშინ წარმოდგენას) სა...პო...ლი...ნტი...კო, საპოლიტიკო.

თემი. იიმე, იმე, ჩემო, ჩემო სვიმონ.

ივანე. მაქსიმეა, ბატონო, მაქსიმე.

თემი. პოლიტიკაც ღმე...ღმერთმა დასწვევლოს და იმისი მამეონიც. (ივანეს გახუთს გამოგლეჯვას ხედიან და გადააგდებს. მაქსიმეს) შენ მარტო ის წამიკითხე, რალაც რო გინახავს თრიატრი.

მაქ. (კითხულობს) ქართული თეატრი (უნდა აქვს ის დღე და რიგხეა, რა დღესაც წარმოდგენას) წარმოდგენილი იქნება ქართული დანის მერე „ბებერი ქმარი“ დრამა...

თემი. და **ივანე.** (გაწვევტინებენ და ერთად) ბებერი ქმარიო?!

თემი. იიმე, იიმე, ივანე! აკი ვითხარი, რო ეს ამბავი ჩემზე, ჩემზე იქნება მეთქი. იქ რო ველარაფერს გახდა ჩემი სი...ძე; ახლა ქა...ქალაქში უნდა მაქვრას თავი, ქალაქში. (წამოდგება და წინაღობს ახრას დადის ოთხში) იიმე, იიმე!

ივანე. ველარაფერს ველარ მოვახსენებთ, თქვენმა სიკოცხლემ, ახლა მეც კი შევდივარ ექვში. (სიხუშუა. თეიმურაზი დაწვება, კედლისაკენ გადაბრუნდება და ბურღდუნებს)

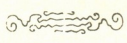
თეიმ. იიმე, იიმე, მაცადოს, მაცადოს იმ, იმ იასონმა. იიმე. იიმე, ამისთანა საქმე იქნება? რატომ მე არ დამრიხა მისი საცხოვრებელიო. იიმე, იიმე. (აძინებს)

მაქ. ამას რაზე მოდის გული, მაგაზე ხო არ დაუწერიათ-რა?

ივანე. იიმე, შე დალოცვილის შვილო! რავე გეკადრება? ორი ცოლი გამეიცვალა და შვილი არც ერთის ხელში არ მიეცა. ერთი სიძე ყამს იასონი, დის ქმარი, და სიხარულით ცას სწვდებოდა, თეიმურაზის საცხოვრებელი მე დამირჩებოდა, მარა ამ სამი წლის წინეთ მიეცინა ქორთვა გოგო, თვარაწლი წლის. მას დღესა აქეთ აღარ მოუსვენებს სიძემ და დამ: ბებერია და რავე შეირთო ბოვშიო. გვეციხედეთ და ქე არ დოუსვა ამ ბოვშემა კაი ვეჟიშვილი წლის თავზე, შენ ნუ მამიკვები! იიმე, ახლა მოდგენ და ხმა დოურხივს: თეიმურაზის კი არ არის, არჩილ გონცადისაო, მოაქრეს კაცს თავი, ახლა თუ აქაც ვგ ხმა დოუსარეს, საღა უნდა გამოყოს თავი?

ვ. კ. მთელი

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

სქესობრივი ცხოვრება და ხელოვნება

(დასაწყისი იხ. „თეატრი და ცხოვრება № 9“)

მსატკარი თავისთვის მსასლას გარეშე ბუნებისაგან, ეველს დროის ცხოვრებიდან და სამოქმედო-რიდან იღებს; ცოხნებრივი მიმდინარეობანი, შეხედულებანი და იმ ენაქის შენახენი, რომელიმად იგი სცხოვრობს, ეოველთვის ზოფლობენ მის ნაწარმოებში გამოხატურებას; მეტეორული და ტექნიკური წარმატებანი კიდევ, ცხადია, ხელოვნების გარეკნულ წესებისთვის გამოიყენების. მაგრამ მასლიდისთვის დამთავრებულ სურათის ფორმის მიცემა, მთლიან, ერთეულ მოქმედებად, ჰარმონიულ გუნებად გარდაქმნევა, შემდეგ, მასლიდან შემთხვევითის, გარეშეს ჩამოშორება, გარეშე არსებითის, აუცილებელის, ტაბიურის სინათლეზე გამოტანა, რის გამოც ცალკე ამავი,

განსაკუთრებული შემთხვევა მსატკრულ ნაწარმოებში საერთო-კანონიერების და საერთოდ საინტერესოს სიმბოლოდ ხდება და რომელსაც ეოველ მგრძობი-არე ღამიანზე გაგლენის მოხდენა შეუძლიან, ეველა ეს შემთხვევად მსატკრულ ჰქნიის საქმეა, ე. ი. მის გრძობის ზღასტორ დღისა.

თავისთავად ჰეშმარიტი ხელოვნება არც ზნეობრივია, არც უხნეო. აქა აქეს ძაღს Omnia pura puris-ს (უშეიკადოსთვის ეველაფერი უშეიკვლას). ბილწ სულის სარკეში ხელოვნების ეოველნარი ნაწარმოები, როგორც ეველა უმაღლესი ეთური ნაყოფი, მხინჯ ანუ ზონტოკრაფიულ სხით მოსჩანს, მაშინ როდესაც უშეიკვლო სულნი მათში უმაღლეს იდელების ხორცშესხელობას ჰხედავენ. ამაში ხელოვნება და მისი ნაწარმოები კი არ არიან დამნაშავენი, არამედ ცალკე ღამიანების თვისებანი და შექმნებთა გასაკუთრებანი; ამიტომ ხელოვნების უშეიკვიერეს ნაწარმოებში ბილწ ერთეულ ბუნებაში შეუძლიან დაბაღი სქესობრივი გრძობიანი აღძრას მაშინ, როდესაც საუკეთესო ღამიანები სრულიად წინააღმდეგ შთაბეჭდილებათ მიიღებენ მისგან.

მაგრამ დაჯადოებთ რა ეს ძირითადი ფაქტები, მოვალენი ვართ სხვა, ზენთვის განსაკუთრებით საუურადლებობივ მოვისხენით. ხელოვნების ბიარხის ქვეშ ღამიანთა აურებელი ნაწარმოები ვრცელდებიან, რომელიც ძან ნაკლებად დამისახურებენ ამისთანა სსხელწოდებას. ნამდვილი მადლსუფაგნი მსატკარნი ცოტანი არიან, სამკვირდ მთხუნელნი ათსობით მოიპოვებან. ამაში ეწვის შეტანა შეუძლებელია. ბევრნი, რომელთათვის მუხას თავის დღეში არ უკონია, რომელიც ხელოვნების უმაღლეს ღირსებას და სურთოზნობას ვერ გრძობენ და არ ესმით, რომელშიც სულ ბევრი-ბევრი საწველ ფურსს ჰხედავენ, ხელოვნებით კი არ მეტადინებენ, რომელიც მათ არ ეხერხებთ, არამედ ეოველგვარ უმნიშველ „ხელობით“; ამისთან, სამსურში წარმატების და ფულების მოპოების ძებნაში, უკეთეს, უკეთილშობილეს გრძობებს კი არ მაჰმართავენ, არამედ ბრბოს დაბად ჯდობებს (ინსტიტუტებს).

ერთიცა სწორედ ამ სფეროში თამაშობს დიდს და სავალალო როლს. არ არსებობს დაბად გრძობათა მლიტინებელი საშუალება, რაც გინდ ბილწი იუოს იგი, რომელიც ხალხის მაზიდვის მიზნით აქ გამოიყენებულ არ იუოს. უწამწერი სიმღერები, თრზხროფანი რომანები, გარეუნილი წარმოდგენები,

შეუწინარებელი ნაკვეთი, უზრდელი ნახატები etc., — უკვლას ეს ხელოვნურ ნაწარმოების ნიშანწყლის უქონელები, — ჭარი-ჭარა იბიკებიან და ბრბოს ერთოულ ადღოს მიჭმართავენ, რათა იმის ჯიბიდან ფული ამოიტაცონ. უკვლას ამის გაფხორილ სხეულწოდებით „ხელოვნებად“ ჭნათდავენ. ასეთი ხელოვნებანი უუსაძლეს ბიჭიერებს ადიდებენ და მის ავადმყოფურ სიამაინჯეთაც კი სსახლხოდ გამოჰყენენ. უკვლასუ საფაღლო ამში ის არის, რომ ამ ბილქ „ხელოვნების“ ტლანქი გემო ხალხის გემოვნებას ათუჰტებს, ჰქლავს რა მასში ჰქმარბიტების უსაძლეს ხელოვნების შემოიკვიებლობას (восприимчивость). მეუღაქრება მონამანობა (ერთს აზრზე შეშლა) არ დაეიშახურო, მაგრამ მოკალე ვარ ერთხელ კიდევ ცავიძერრო და ხელი გაუსვას აქ, რომ ზედმიწეინდ გამოვლევით ხელოვნების და ხელოვნების ნაწარმოებთა შემოთვისებლობის კადავარების მასაზრდოებელ ნიადვად უოგულთვის ფულით გათუჰტებულება და ღლოთური თავაშუებულება აღმოჩნდება ხოლმე. მე კანძრას ვაძობ „ხელოვნების და ხელოვნების ნაწარმოებთა შემოთვისებლობა“, რადგანც საჭმარისი არ არის მსატრეებმა შექმნას, — იმთ ხალხში, საზოგადოებაში უნდა მოქვრან უური გამოძახილს. ე. ი. მათგან გაკებულნი უნდა იუენს. ერთიც და მეორეც, როგორც მოთხოვნილება და დამყოფილება ხელიხელ ჩაიკებულნი შიდაინ. სადაც ხელოვნებისადმი ხალხის შემეცნების ნიჭი ძირს იქვს, იქ ხელოვნების ნაწარმოებთა ღირსებაც ფოლდება და წინაუკმია. შატაეცემული, ღიუსელდორთვის მსატრეულ-ხელასნურ სკოლის დირექტორი, შროფ. ბერენსი, ბექდვითი სიტყვით სასებით დამეთანხმბ ხელოვნებაზე ღლოთობის (აღკოგოლის) დაქმნულეუვ ცაგლენის შესახებ*). დავადიენთ რა ეს იფაქტი, ჩვენ ასლდ უმთავრესზე და ამსთანხვე საწოთირო საკითხზე უნდა გადვადეთ: როგორ გავარჩიოთ ჰქმარბიტი ერთოული ხელოვნება შორნორგაფიულ თხუზნისაგან? მაშინ, როდესაც ზოგაიერთი ფანატციოსი ასეკტურ მშეიკანას ხნეობის მსწავლებლებნი მზით არიან თავიანი კადამექტებლის გულმოდგინებით ხელოვნების უოკვლევარი ერთოული ნაწარმოები დაამსხერიონ ან დასწვან, როგორც ვითომდა შორნორგაფიული, კადავარების სხვა ჯურის ქერუმბი იტაჰებთან ხელოვნების ფართი დაჭვარონ და დაი-

ცვას ეოგელი, გინდაც სულ მეტად ბილქი, შორნორგაფიაც-ეი. რომელი კრიტიკოსი კადასწევეტს ამ კამოს?

მე მხოლოდ ორიოდ-სამიოდ მკალეთის მოვიკვან. როცა ტირილის ერთ მშვიდ და ცრუმორწმუნე ოლქში ტიტუვლას, თუმც სრულიად უმახოდ, ბიუსტები და ადამებები დასდგეს, გლესებმა მამხივე დაამსხერიეს ისინი, რადგანც მათი მორცხვობა მეტად შეურაცხყოფილადმოჩნდა, და ტიტუვლას დამინის გამოსატყაში გარეუნილებებისადმი უუტლანქეს იტულებას ჰქლამდნენ (იხ. თავი XIII), უსარგებლო იქნებოდა მთვის გუთქვათ: „თქვენ იმ გონიერთა რიცხეს ეკუთვნით, რომელთაც ჰრცხვენინათ საკუთარ ბუნებისა, რადგანც მხოლოდ ზესათაბუნებითი საზრდოაოებენ“. იგივე შეგვეძლო გვეთქვა უვე მოსსენებულ, ცურთის მხლიცინის უფრნისითვის, რომელმაც თავის დროზე ბუკლინის „ტლალათა თამაშის“ ვიტრინიდან აღებით ისხელას თავი, რადგანც მომანხვე ნაიადებში (წარბების და მდინარების დმერბები) მს საფრთხე გამოჩნას ცურთის მოქალაქეთა სთინობისათვის და ზნეობისათვის.

ზიროქ ცო, ეოგელ ეჭვს გარეშეა, რომ ზარი ზელ მსატრეობისაგან და მათ ბუნებითი დედნებისაგან (натуршца) გამართული ტიტუვლას ან ხახურად ტიტუვლათა (bal des duat'z'Arts) სდევკოო საღამო. რომელზედაც მათი მეკობრებიც მიწვევიან და რომელიც სქესობრევი ორგით გათავდება ხოლმე, ხელოვნების დარგს კი არ შეადგენს, არამედ გამრევენელ სქესობრევი უმირცხვობას (ცინიზმს), რასაც სახლევები უნდა დაეღოს.

ლ. ცაგარელი

ქართველ მწერალთა წერილობი

ილია ჭავჭავაძე

„ბ. რედაქტორო, იმედი მაქვს ამ ჩემს წერილს ადგილს დაუთმობთ „ივერიაში“.“
 „სამწებაროდ და საუბედუროდ ჩვენდა, ჩვენს ისედაც ვაწყოლებულს ცხოვრებას მოგონა ისეთი ღვარძლო, რომელიც დღითი დღე ფეხს იღვამს, შხამავს და ჰპილწავს საზოგადოებას. ვანა ხალხს სიცოცხლესა. როგორც ყოველი არსების სხეულს, ისრე აღმინანსაც დასდევს ხორც-მეტი. ხორცმეტი, თუ ნებაზე გაუშვებთ, სწოვს სხეულიდამ სისხლსა, იზრდება. მითი საზღობის, როგორც წუწკი ქურდი, როგორც მამწაწა-ლა ჯიბგირი სხვისი ჯიბის ამოცარიელებითა. ამ გვარ-ნი ხორცმეტნი ჩვენს საზოგადოებისა არიან ის ვებმა

*) Peter Behrens. „Alkohol und Kunst;“ G Jepsen Neustadt 45, Tlenshurg Sshleswig.

საქართველო
საბჭოთაო
საქართველო

ტონები, რომლებსაც უღალატნიოთ ნაშუსისთვის, ჩაუჭირათ უკანასკნელი ნაპერწკალი სინდისისა და პირზედ მურამოსმულები დაფერებიან ხალხში, საზოგადოებაში და პირად ჯვარის ამოსაყრელად კიდურლობენ ისეთ საქმეებს, რომელსაც ადაშიანის შვილი, მე-ხორციელი, არ იკადრებს, თუ კი და შერჩენია მას უკანასკნელი სხივი სინდისისა, თუ კი და შერჩენია მას ხატება ღვთისა. დიალ, იმ განზრახვით, რომ ჩირქი მოსტყინ, გთლი და შხამი დააწვეთონ ყველასაგან პატრესაცემ, თითქმის სათაყვანებელ პირთა სახესა. ამ გვარი საზიზღარი ლექსი მოჰყენეს ქუჩა-ქუჩა ხალხში იმისთანა ქალზე, რომელიც ყველა ჩვენთაგანისათვის ღრმად პატრესაცემი იყო და არის, რომელიც შესანიშნავია თვისის მოღვაწეობით, საზოგადო საქმისადმი მზურვალის სიყვარულითა. ამისთანა პატიოსანს ქალზე გაავრცელეს გარყვნილებით, გესლით და ჩირქით აღესილი ლექსი-პასკვილი, და გაავრცელეს იმისთანა ხალხში, რომელიც საუფეთესო, გულითადი მეგობარნი არიან იმ ქალსა; გაავრცელეს მოატყუებელი და მხოლოდ ბოლოს დასახელეს ის პირიც, რომელიც იმშინი ჰყენდათ ამოღებულ. ცოტაა რომ ვუწოდოთ მას ღვარძლი და ხორცმეტე ჩვენის ზღვისისა, ჩვენის საზოგადოებისა. ჩვენ ვერ მიგვიგინია ისეთი სახელი, რომელიც თვალსაჩინოდ გამოჰხატავდეს ამ გასალახანავებულის არა-ადაშიანის საქციელსა.

„მე, ამ სტრიქონების დამწერი, განსაკუთრებით ვარ აღუღებელი და სისხლ მოწამლული, რადგანაც მეც მომხედა ნაწყვეტი საზიზღარის პასკვილისა. მეტი იქნება, მაგრამ გარემოება მიძილვებს ესთქვა: აგერ თორმეტი წელიწადია შეძლებისდაგვარად ვემსახურები ლიტერატურას და ერთხელაც არ შეგვიბივარ რომელიმე პირსა ბოროტის, წინდ განზრახულის აზრითა, რომ ჩირქი წამეტო მისის სახელისათვის. თუ ვინმე გამოიკტნია, გამოიკტნია სამართლიანად, საბუთიანად საზოგადო საქმეების გამო. მაგრამ დღეს კი ჩემი სული მოსწამლა ღვარძლმა, ხორცმეტმა ჩვენის საზოგადოებისა“.

„აი საქმე რაშია: ამას წინად ვავრცელდა ხმა, რომ თბილისში ჩაუტრიათ გროიდამ ლექსი, ქალ-ვაჯზე დაწერილი, რომელიც ასე თუ ისე ჰხატავს გორის საზოგადოების აუ-კარგავო. მართლაც, ხშირად მოხდებოდა ხოლმე, რომ საზოგადოებაში დადის მშვენიერის კილოთი დაწერილი სატირული ლექსები. ამ გვარი ლექსი იყო „ბროდიადებზე“* (მაწანწალებზე), რომელიც ხელისხელ საგომანებლად ჰქონდათ ქართლში. მე ვიფიქრე, უთუოდ ეს ახალი ლექსი შესანიშნავი რამე ლექსია და შეეხე ჩემ ფელეტონში „რამე-რუმე“, რომელიც იყო დაბეჭდილი „ივერიის“ № 92-ში. რაც დღე მიდიოდა, იმდენად უფრო და უფრო გავარდა ხმა,

რომ ქალ-ვაჯზე შესანიშნავი ლექსიაო, მაგრამ რა გვარი ლექსი იყო, რა შინაარსისა, რომელს ქალს ან ვაჟს შეეხებოდა, მე არ ვიცოდი. საზოგადოებაში ცნობის მოყვარობა აღძრდა და როცა ცნობის მოყვარულმა აძრგო და გაავრცელეს ლექსი პასკვილი, მხოლოდ მაშინ გამოაშკარავეს და დასახელეს ის პირიც, რომელსაც ვითომ ის ლექსი ეხებოდა და რომელმაც საშინლად ავაგლეღვა არა თუ ჩვენ, არამედ ყველანი, ვინც კი იცნობდა ამ პატიოსანს ქალსა“.

„წარმოიდგინეთ ჩემი მდგომარეობა, როგორც მწერლისა, რა ცეცხლში ვიყავ, როდესაც საქმე გამოაშკარავდა! გამოვიდა, რომ მე შეეხე იმისთანა პირს, იმისთანა ქალსა, რომელიც ძვირფასია ჩემის საზოგადოებისათვის, რომელთანაც მე აგერ თორმეტი წელიწადია ერთად ვმოღვაწეობ. მასთან ერთთ ვწვევ ვაპანსა! გამოვიდა, რომ მე განზრახ შეცდომაში შევიყვანე თვით რედაქციისა... წარმოსადგენდაც ძნელია ეს ჩემთვის მაგრამ ბოროტი ბოლომდე ბოროტია. თავისი გაიტანა და შეცდომაში შემიყვანა.—ერთის სიტყვით, ვიშურებ, უკეთუ მცოდნობა, რომ ეს ლექსი შეეხებოდა არათუ ამ გვარს ყველასათვის პატრესაცემს ქალსა და ოჯახსა, არამედ უბრალო, ჩემს მოსისხლე კაცსაც, მაშინაც კი მე ჩემს თავს ნებას არ მიეცემდი, რომ ჩემი კლამი გამეხატნა იმისთანა საზიზღარის ჩირქით“.

1887 წ. 4 ივლისი ქ. ვორი

ან. ფერდევადქმ თვით დაწარსია ხმები, ვითომ ის ლექსი შეეხებოდა პატრეცემულ მარამ კერესე-ლიძისას და რად ჰქმნას ეს, ადღასხმა უწყის. ეს კაა, რომ მას შემდეგ თეთრის კბილით და შავის გულით იყო ჩემთან. შემოდ მოყვანილი წერილი თვით ანტონს დაუტოპ რედაქციამ გასაცხანდა; მე რეპუტიციას მოგრაჩი; შინ რომ მივედი, დასმეს „ივერიის“ იფლისის სჰმას № 134-ი. შეუვრგ მეთაურის კითხვას, რომელმაც საშინლად გავცხლელი იყო ჩემი ფელეტონი. საშინლად გავცხლელი, მაშინვე დასწყრე ორი წერილი: ერთი „ივერიის“ რედაქციას და მეორე რედაქციის გამგებლის გიგო ფიფიძის სხესაზე. ინციდენტის სსსსხესადა და ანტონის მეტროპოპის გამოსაშკარავებადა სჰკბროდ ვრატე ევკლა წერილები მოვიყვანო.

ს. შიქლიძის

(შემდეგი იქნება)

ხონის სათუაფრო საქმეები
(წერილი ხონიდან)

ხონში წარმოდგენების სეზონი იწყება ზაფხულობით და გქვლდება ორ თვეს. აქ წარმოდგენების საქმე საუკეთესოდ არის დაყენებული, მიუხედა-

* ამ ლექსში იყო აწერილი გორის მახრის უფროსის თ. ადიკო ამილახერის განკარგულებით ჩაყენებული „ნეტუციის“ გაგვენი. ავტ.

ვად იმისა, რომ არც დრამატული საზოგადოება არსებობს და არც თეატრისთვის საკუთარი შენობაა. უოველ ზაფხულის დასაწყისში შეიკრიბებიან ინტელიგენტი ქალ-ვაჟები, ირჩევენ ეგრეწოდებულ დრამატულ ჯგუფის გამგეობას და ეს გამგეობა მართავს წარმოდგენებს სეზონის განმავლობაში. ეს გამგეობა ვადადებულია ერთი წლის შემდეგ საზოგადოებას ანგარიში წარუდგინოს. აღსანიშნავია, რომ გამგეობის წევრები უოველთვის დიდ ფინანსებს იჩენდენ საუკეთესო მისახობის მოწვევაში და მთლიან გამგის მოვლუბობის ასრულებაში არც შრომას იხარებენ: აქ თეატრი მოკლებულია სტენის მოწვეობილებას, დეორანტიებს და ზეისში საჭირო უოველი ნივთი უნდა მოიტანოს შინიდან. სწორეთ დიდი მადლობას დიხსნი აჩიან გამგეობის წევრნი, რომ ამ შრომას არ გაუჭობან.

გამგეობის ძველ შრომას არ უარყოფთ, მხოლოდ ახლად კი დიდი მცონარეობას იჩენს. შარშინდელმა გამგეობამ ზირეულად იმაში გამიიჩინა მცონარეობა, რომ კრების მოწვევა დააკვირან (24 მისი მოწვევა) და წარსული წლის ანგარიში-კი მანდ ვერ წარუდგინა საზოგადოებას. გამგეობის წევრები 24 მისის კრებაზეც ძალაინ ტუდათ მიიქტენ. უამებლით და სასოწარკვეთილებით შეზრობილანი დამობდენ, სხეობდ ამავე უიმედობით და სასწაწკვეთილებით შეზრობილანებ. მათი ხელაზარაკვევად აშკარად გამოსკვირდა ორი აზრი, რომ წელს სეზონის მოწვეობა მოუხერხებელი-შუქლებულიათ და ახლად არ იკითხვით, თუ რა დააზარაკვდათ ასე გამგეობის ძველ წევრებს? შარშინ გამგეობამ ი თუმიანს დეფინციტი სახათ. ბავშიბა აშკარა მსჯელობა, შარშინ და შარშინწინ იხარადა, ეს იმის არ ნიშნავს, რომ გამგეობა წელსაც სეზონს დეფინციტით დაასრულებს. ხობის თეატრი კი არა, ეგროზის საუკეთესო თეატრები ხან თუ მოკვასს ხსნავენ, ხსანც ზარალს. ამგვარი დლოდაით რომ კისკველნათ, დღეს ძველანაზე თეატრის სხეებაც კი არ იქნებოდა.

კრებამ ხანგრძლივ მსჯელობის შემდეგ დადგინა: იქნეს წელს ხობში სეზონი. აინჩიეს გამგეობა ი წევრისგან შემდგარი: ოთხი ქალი და ხუთი ვაჟი. გადაწვდა ავრთველ დაარსებულ იქნას დრამ. საზოგადოება, რისთვისაც აინჩიეს კომისია. კრებამ თბილისში სტენის მოდუკნეთა ურიალობას მისასაღებელი დეპუტა კავუზახანა. გამითქვა აზრით, რომ ახლად არჩეულმა გამგეობამ დღესვე აინჩიოს ერთი კატი და ურიალობაზე გაკავახოს წარმომადგენელადა. კრებამ იქნესვე ადგომით ზატეი სტვ კოტე მესისის და დესინე ივანიძის სისოგას.

თეზონი

სამტრედიის წარმოდგენები

გასულ წლის შემოდგომას აქ დაარსდა სათეატრო წრე—კ. კობახიძე შეადგინა სტენის მოუკრეთა ჯგუფი და წარმოდგენების მართავს შუელა, მკრამ მოკესსეებათ ჩვენებური შენ-ჩემობა: წ. კ. გ. ს-ამ დაარსა თავასთვის მერე წრე, რომლის თავმჯდომარედ მიიწვეეს გ. გვარამძე, რეჟისორად კი ალ. ჯაყელი. იმ დღიდანვე ჩუდგენ ერთი მერე რეჟიბში და ერთი წრის წარმოდგენას მერე წრე არ ესწრებოდა, ან აბესლებდა კიდელ ხალხში— „რა კინათ იქა, სასტრეუსო არა არის-რა“—და ამით, რასაკვირვებელია, ორთვე წრე ზარალიდა: ზირეულმა წრემ საბი წარმოდგენის გამართვის შემდეგ დადაო სული, ხოლო მერევე, წ. კ. გ. ს-ისამ, თითქმის ხუთი თვე ითავინა და დრო-გამოშვებით მართავდა წარმოდგენებს. წარმოდგენები უოველთვის კარგად იდგებოდა, საკმაო ხალხიც ესწრებოდა, მიუხედავად იმისა, რომ ტულ ამინდებში უხდებოდათ წარმოდგენების მართვა. ამ წარმოდგენებს, ცოტად თუ ბევრად განთლებების სხევი შექონდა ხალხში და თანდათან ადვილებდა ხელოვნების და სამშობლო სტენისადმი სიუკარულს. მკრამ საკვალად, ვით შეგეფრის ჩვენს უზრუნველ, დაუდგარ ინტელიგენტიას, ამ კეთილმა საქმემ მუშაობა შეწყვიტა ამ ორი თვის წინ (16 მარტს), მეთაურთ მიზნად დადლილობა გამოაცხადეს და მის მერედ არც-კი მოსულიათ აზრად ერთი წარმოდგენა მაინც გაუმართათ. რას ნიშნავს ეს?... ხე თუ არ ეყოფათ ამდენი ხნის დასვენება?!

სწორედ, გასაკვირია ამ წრის უმოქმედობა: როდესაც ტული ამინდები იყო (ზამთარში), თითქმის უოველ კვირას თამაშობდენ, რაც დეფინციტსც იძლეოდა, ახლად-კი, როდესაც ზაფხულის მშენიერი დღეებია და ხალხსაც მეტი მოთხოვნილება აქვს თეატრისა, ვულხელდაკრეული ისუდან და სადათას ძილს მისცემან...

დროა, ბატონებო, გამოიღვიძლოთ და იმოქმედოთ...

ბ. კიკაჩიშვილი

თეატრი საბურთალოში

დიდი ხანი საბურთალოს ანტელიგენციის ერთმა ნაწილმა განიზრახა ადგილობრივ დეარსებინა რაიმე საკულტურო დაწესებულება, ხალხის ფართო მასაში აღძრულ უსაკირივს მოთხოვნილობათა დასაკმაყოფილებლად.

ამ მიზნის მისაღწევად მიმდინარე წლის მარიაშვილის შუა რიცხვებში ბ-ნ პავლე ხეთავაშვილის სახლში გაიმართა პირველი კრება, ათი კაცისაგან შემდგარი. ამ კრებამ გადასწყვიტა დაეარსებინა სტენის მოღვაწეთა წრე—საბელად „საბურთალო“, რუსულ, სომხურ და ქართულ ენებზე წარმოდგენების გასამართავად საბურთალოს ფარგლებში.

მეორე კრება მოხდა ერთი თვის შემდეგ, ნ. კაპანაძის სახლში, რომელზედაც დაესწრო ოცდაერთი წევრი. აქ შემოვიშვეს წესდება და ამიორჩიეს ორი წარმომადგენელი, ბ-ნი გიორგი მალრაძე და პავლე ხეთავაშვილი, რომელთაც დაეველა წესდების დამტკიცებაზე ზრუნვა და საერთოდ სათვართო საქმის მოწყობა. წესდება წარდგენილი იქნა 26 ნოემბერს 1914 წ., 20-ის მაისს უკვე დამტკიცა გუბერნატორმა.

საზოგადოება უკვე შეუღდა მუშაობას, ამ ერთ კვირაში საერთო კრება მოხდებოდა, რომელზედაც მიღებულ იქნებოდათ გამგეობის წევრნი და აირჩევა გამგეობა. საზოგადოებას ჯერხნობით ორმოც წევრამდე ჰყავს. საწევრო ფული ერთი მანეთია, რომლის გადახდა წევრილ წევრილათაც (თვეში ხუთ შაური) შეიძლება.

გუსურებებთ ამ წორჩ საზოგადოებას მუყაითობასა და მხნე მუშაობას ხალხის სასარგებლოდ.

საბურთალოელი

წ ვ რ ი ლ ი ა მ ბ ე მ ბ ი

სამშრომლოში

➔ **პირველი ქართული წარმოდგენის 125 წლის თავი** სრულდება მომავალ 1916 წ. განზარაულო აქ შემთხვევა შესაფერად აღინიშნოს.

➔ **ქართულ სტენის მოღვაწეთა პირველი ყრილობის** წევრნი თბილისში ყოფნის დროს დაჰპატრონეს საეკლესიო, წ. კ. ს. და ქართ. ისტ. ეთნოგრაფიულ საზ. მუზეუმებმა, თბილისის სახანაო და არტისტულ თეატრებმა და სახალხო სახლმა. ყრილობის წევრთ ამ მიწვევით ჯერჯერობით ვერ ისარგებლეს, მოუტულლობით დილა-საღამოთი საზოგადო და კერძო კრებებში მონაწილეობის გამო.

➔ **საგულისხმო ლექციას** წაიკითხავს კაცი აბაშიძე, ამ ახლო ხანში, ქართულ კლუბის დარბაზში შელდე თემზე: „აჩილ ჯორჯაძე, როგორც სიკოცხლის აზრის მაძიებელი“.

➔ **ნილო ნაკაშიძის პიესა „ვინ არის დამნაშავე“**-ს, რომელიც გასულ კვირას უნდა წარყვებოდნო, დღეს წარმოდგენენ ქართულ თეატრში შალვა დადიანის ხელმძღვანელობით. პიესა ფრიალ საგულისხმო და შესაფერ დროსა იდგება.

➔ **გრიგოლ რობაქიძე კოტე მესხის** გარდაცვალების შესახებ გვწერს: „ახლო გვივგე კოტე მესხის სიკვდილი, მეტად დავდონდე: აღარ არის მესხთა გვარის საუკეთესო შტო: მახვილი, დინჯი, გულკეთილი, ძვირანი, მოსწრებული...“

➔ **ქართველ სტენის მოღვაწეთა ყრილობის** თაოსნობით 13 ივნისს გადახდილ იქნა პანაშვიდი ქართულ თეატრის მოღვაწეთა სტენის მოსახსენებლად. საზოგადოება ბლომად დაესწრო.

➔ **დაიწვა ნად. მიხაილოვოს** რკინის გზის საკრებულო, რომელშიაც მოთავსებული იყო სტენა. ეს მოხდა 8 ივნისს, რუსული წარმოდგენის („Алишан“) დროს. ხალხი მშვიდობიანად გადაჩა.

➔ **მსახიობქალი დ. ჩრეულოვისა**, რომელიც თითქმის 30 წელიწადი ემსახურებოდა ქართულ სტენას, ამ ეჟამდ უკიდურეს სიღარიბეშია.

➔ **ზიორგი ჯაბადარმა** ფრანგულიდან სთარგმანა ნანტოლ ფრანსის რომანი თეატრის ცხვარებიდან.

➔ **მუსიკოსმა ანდრია ყარაშვილმა უკვე დაასრულა** თავისი ქართული ოპერის „რუსთაველის“ მეოთხე მოქმედება „ფატმანის წვეულება ავთანდილის პატივსაცემად“ (გუნდი, ანსამბლი და ბალეტი).

➔ **ახალი სიმღერა** „დავრომილი სნული“ (სიტყვები კ. მყავსილისა), ან. ყარაშვილის მიერ ნორტებზე გადაღებული, გამოცემა.

➔ **მსოფლიო თეატრის ისტორიასა სწერს** ივ. ტიმი. პოლემორდინოვი. პირველად რუსულად დაიბეჭდება (ამ წლის ენკინისთვემდე), შემდეგ ქართულად. ქართულ გამოცემაში ქართულ თეატრის შესახებაც იქნება მასალები.

➔ **მგოსანმა ი. გრიშაშვილმა** შეადგინა ყარაჩოლუთა (თბილისის მუბაიო ხალხის) სიტყვების ლექსიკონი 300 სიტყვამდე და ეთნოგრაფიულ საზოგადოებას გადასცა დაიბეჭდოს. ს.ა.ზ. კრებულში.

➔ **მივლიეთ ახალი წევრი** ოთხ-მოქმედებიანი პიესა „სოფლის მასწავლებელი“ (სტენები კოპაბერაციის განვითარებიდან) „თეატრი და კოპაბერაციის“ დამატებით ი. გაბაღიასი. დაბეჭდილია სუფთად, ხელისმოწერით—20 კ. ფასი—35 კ. ყლით.

➔ **„მეუღლე ურთიას“** თარგმანის ნაწილი აღმოჩნდა კ. მესხის ხელმოწერა ბ.ში. დანარჩენის თარგმნა აღგვიტოვა გრიგოლ ყიფშიძემ. ბეჭდვას მოკლე ხანში განვაახლებთ.

➔ **მუსიკოსი დ. არაყიშვილი** ხვალ, ორშაბათს, 16 ივნისს გამართავს მეორე კონცერტს.

➔ **ოზურგეთის თეატრი** აკურთხებს 1 ივნისს მრავალი საზოგადოებრივ თანდასწრებით. საღამოთი წარმოდგენის „კერხინკის ქორწინება“, ვლ. მესხიშვილისა და ი. ხარდალიშვილის მონაწილეობით, 8 ივნისს გაიმართა მზიარული საღამო ი. გრიშაშვილის მონაწილეობით.

კოტე მესხის მეგობის ფონდის გასამლოიერებლად

ქართულ ფარმაცევტა შორის მოგროვილი და აღექვსანდრე ძოწენიძის მიერ წარმოდგენილი „მემოსწრის“:

სამი მანათი გვანცელაძემ; **ორი მანათი**: ანდრონიკაშვილმა ბ; **მანათ ნახევარი**: ფარმაცევტების ანზანაძემ; **თითო მანათი**: არაზოვამ ბ., ძოწენიძემ ალ., ახვლედიანმა ოწ., მემმარიაშვილმა ალ., მგალობლიშვილმა გრ., ნადარევიშვილმა ს., ავლიანამ ბ., ოზოლამ ბ., კანდელაკმა ა., ხარგვიშვილმა კ., ჩიკვიძემ ნ., გოგორიშვილმა ა., ალხაზიშვილმა ლ., ჩიქოვანმა თ., ნანიევილმა ს., ედიგარაშვილმა, ჯაფარიძემ კ., მატარაძემ ალ.; **ათ-ათი შაური**: კორძაძემ, ბადარევიშვილმა ი., კვიციანიძემ შ., ნარუსვილმა ევ., მშვიდლობამ არ., მალაფერტიძემ, ბერიძემ მ., შერბაღინმა ივ. **სულ 28 მ. 50 კ.**

იუმორისტული განყოფილებით და კარიკატურებით. ჟურნალში დაბეჭდება წერილები თეატრის, მწერლობის, მუსიკის, მხატვრობა-ხელოვნებისა და საზოგადოებრივ ცხოვრების შესახებ, კრიტიკული განხილვანი, დახასიათებანი, ისტორიულ-ბიოგრაფიული ცნობანი, მოთხრობანი, ლექსნი, იუმორისტული ამბავნი, სამეცნიერო მიმოხილვანი, სურათები, ნახატები, კარიკატურები და სხ.

ყოველს ნომერში დაბეჭდება სარეპერტუარო პიესა, ორიგინალური ანუ ნათარგმნი. ჟურნალს სვანგებო თანამშრომელ კორესპონდენტები ჰქვას რუსეთსა და საზღვარგარე. ჟურნალში თანამშრომლებს ენახება მწიგნობარნი, მუსიკოსნი, დრამატურგნი, მგასანნი და მხატვარ-ხელოვანნი.

ჟურნალის ფასი: წლიურად—5 მ., (წლის დამლევამდე—4 მ.). ნახევარი წლით—3 მ.. თითო—10 კ. ფულის გადახდა ნაწილ-ნაწილიადაც შეიძლება: ხელმოწერის დროს 1 მ., დანარჩენიც ორ ნაწილად.

ხელისმოწერა მიიღება: ქართ. დრამატ. საზოგადოების კანტონაში და იოსებ მედაშვილთან („სორანასი“ სტამბაში) დილით 10—2 საათამდე, სდამოს 5—7 საათამდე.

წერილები და მისაღები უნდა გამოიგზავნოს იოსებ მედაშვილის სახელზე—Тифლისь, რედ. ჟურ. „Театри да Цховреба“ Иосифу Имедашвили.

ჟურნალში დასაბეჭდი განცხადებანიც მიიღება იქვე.

ტელეფონი № 15-41

რედაქტორ-გამომცემელი ანნა იმედაშვილისა

მიიღება ხელის მოწერა 1914 წლისთ.

წელიწადი მეოთხე **თეაი** წელიწადი მეოთხე
საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი
გამოდის ორზაბათობით

წლიურნი ხელის მომწერელნი მიიღებენ 2 საჩუქარს: 1) წიგნს, სადაც მოთავსებული იქნება პაკაძის პოემა „რამბა-ლიჩხუმი“, რაკა-ლიჩხუმიში მიხსნა მოგზაურობის ამბავი წარმოთქმული სიტყვები და ამ კუთხის რუკა; 2) 6 კ. ა. ლუბროვსკის თხზულებას „ამ-გუსტ ბამელი“, რომელიც საკუთრად „თემი“-სთვის არის დაწერილი.

ხელისმოწერა მიიღება „თემი“-ს რედაქციაში (ოლგას ქ., სახ. დიასამიძის, № 4).

ფასი გაზეთისა: წლიურად—2 მ. 50 კ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ., ერთი თვით—25 კ. კონტრა ღია ყოველდღე დილის 10 საათიდან 1 სათამდე.

მისამართის გამოცემა თბილისს გარეუბე 40 კ. მისამართი: Тифლისь, Ольгинская № 4, л. Диасамидзе, редакция газ. „Теми“.

რედ.-გამომცემელი გრ. დიასამიძე

იმაკეთი ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტ გაზეთი

ახალი რედაქციით და თანამშრომლებით
წლით—7 მ., ნახევარ წლით—4 მ., ერთი თვით 4 აბაზი, ცალკე ნომერი—5 კ. სახლვარ გარედ წლიურად—15 მ., ნახევარ წლით—8 მ., სოფლის მასწავლებლებს და უფასო წიგნთსაცვ-სამკითხველოებს წლიურად 6 მ. ფასის გადახდა ნაწილ-ნაწილიადაც შეიძლება.

მისამართი: Кутаись, რედ. გაზ. „Имерети“.

რედაქტორ-გამომცემელი გ. ჰელიძე

გამოდის მუთანსუი 3 მარტიდან ორზაბათობით

ზრომა

სალიტერატურო-საპოლიტიკო და ეკონომიური გაზეთი.

რედაქცია: გიმნაზიის ქ. პ. ფერაძის ლა 5. კარნაუზოვის სტამბის სადგომში.

გაზეთის ფასი: წლით—2 მ. 50 კ., ნახევარ წლით—1 მ. 25 კ., თვით—25 კ., ცალკე ნომერი 5 კ. სახლვარ გარედ ორჯერ მეტი. ფული და წერილები მიიღება: Кутаись, რედ, еженед. груз. газеты „Шрома“.

მეიმი ა. ო. იაშვილი

(თბილისის საქალაქო 1-ლ ნაწილის მკურნალი)
შინაგან ავადმყოფობათა.
ლილით 8—10 ს., საღამოთი 5—7 ს.
წყნეთის ქ., № 19.

მეიმი ა. ნ. დიასამიძე

(ორდინატორი თბილ. სარკინის გზო საავადმყოფოსი)
კანის, ვენურული და სათსვრისა
შუადლით 1—2¹/₂ ს., საღამოთ 6—8 ს
მოსკოვის ქ. № 4.

მეიმი ივ. ზ. გომარეთელი

შინაგან ავადმყოფობათა
პირველ ივნისიდან
ბორჯომში

მეიმი ალ. სოლოღაშვილი

იღებს ავადმყოფებს
ლილით 9—2 სათ., საღამოს 5—7 სათ.
გალდენის პრ., № 12

მეიმი ვ. დ. ღამბაშიძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფობისა.
ვარდის უბნის ქ. № 9.

მეიმი ვ. ზ. მაღალაშვილი

შინაგან ავადმყოფობათა
ლილით 8—10 ს.
ოლგას ქ. № 39.

მეიმი ნ. მ. თიქანაძე

(თბილისის საქალაქო მკურნალი)
შინაგან სნეულებათა
ლილით 12—1 ს., საღამოთი 5—6 ს.
კიროხნი ქ. № 18.

მეიმი შ. ა. მიქელაძე

შინაგან და ბავშვთა ავადმყოფ.
საღამოთი 6—7 ს.
მინდელის პროსპ. № 117. ტელეფ. 8—16

მეიმი ბ. ფ. ნათიშვილი

კანის, ვენურული და სთიფილისის
ლილით 11¹/₂—1 ს., საღამოთი 6—7 ს.
პონტინის ქუჩ. № 5. ტელეფ. 4—87.

ხელოვნურად სამკურნალო და

შეზავებული ხილეულობის წყალი

მიტროფანე ლალიძე დ. ა.

მზადდება საუკეთესო ხილეულის წვენისაგან. წმინდა შაქრით, ჭიმურად გაწმენდილი მასალებისაგან, გამოხდილი და ნაღული წყლით.

გამო და სუნი საამჟამო აქვს

ფირმა დაჯილდოვებულია წყლის საუკეთესო ღირებულების დიდი ოქროს და ვერცხლის მედლებით და ცნობილია სრულიად უვნებლად თბილისის გუბერნიის სამკურნალო მმართველობისაგან (№ 5792)

ქარხნები იმყოფება; თბილისში—გოლოგინის პროსპ. № 6, ტელეფ. № 4-11. ქუთაისში—პუშკინის ქ. № 5.

(20—14)

**პ. ვახსანავაშვილის
სანატორიუმი**

პატარა-ცემში, ბაკურიანის გზაზე
მალ-ვაშთათ ვის 8—5 წლამდე

დაწვრილებით პირობები მსურველთ
გაეცხადებათ ფოსტით მოთხოვნისა
ლებისათავე.

მისამართი: თბილისი ექ. ვ. ღამბაშიძე
ვარდისუბნის ქუჩ. № 9

(წ.)

Воспоминанія

И
ХАРАКТЕРИСТИКИ

Г. М. ТУМАНОВА

В 3-хъ вып. Цѣна кажд. вып. 75 к.
Складъ у автора, Баятинска № 6.

(5—8)